

Per Nirs i Dalkarsbo 400 år

I tretton generationer har gården Per Nirs i Dalkarsbo bebotts av samma släkt. Genom ett kungabrev den 23/3 1607 fick "Lars Persson i Hedsn" rätten att "optaga ett ödeshemman i Hedesunda socken Dalkarsbo benämt". Han fick dessutom sex års skattefrihet för att kunna starta upp utan för mycket pålagor. Hans barn delade upp gården och den andra blev senare Per Jons.

Dalkarsbo är en ganska ung by även om den har en okänd historia före 1607. Den har fortfarande två små jordbruk och totalt sex bostadshus. Dessutom finns nu fem fritidshus i Hällskog på byns marker. Byns struktur är i stort sett oförändrad från 1700-talets början. Ett salpetersjudartorp, ett soldattorp och sex andra torp fanns det som mest under 1800-talets slut plus ett från Per Nirs avstyckat jordbruk, Anders Ers.

Ängsslåttern var en mycket viktig del av vinterfodret till djuren och på den stora Somfarmyran hade byn sina slåttertegar. 4 hölador fanns hos Per Nirs för förvaring vid dessa tegar och 10 till vid andra åkrar.

En fäbod startades 1692 c:a fem km sydost om byn. Två gårdar i närheten av fäboden, Harmacyra och Harbäck, såg denna fäbod och tillhörande slåtteräng, Myggmyran, som ett intrång på deras marker och under 29 år hade man tvister i härads- och hovrätten.

Söderfors bruks stora behov av träkol gav under 200 års tid en del extra inkomster främst under vinterhalvåret. Man kan anta att detta var en anledning till att Per Nirs behölls i samma släkt.

När det var dags för laga skifte i byn uppstod en ny långvarig marktvist som pågick under hela 52 år mellan 1833 och 1885. Söderfors Bruk hade intressen att ta hand om i Per Jons gård och bruket förändrade det beräknade skatteunderlaget för denna gård så att det skulle bli mer tilldelning av framförallt skogsmark. Genom denna tvist har många dokument tagits fram och sparats bl. a. skattelängden för hela byn från 1612 till 1752. Den är en del av de 110 dokument som finns bevarade.

Under 1800-talet var nyodling en viktig aktivitet och mellan de två laga skiftesuppteckningarna fick Dalkarsbo by 13 ha mer odlingsbar mark. Man byggde nuvarande byvägen 1865 och delade även upp skötselns av byns drygt en mil långa gärdesgårdar 1887.

Under slutet av 1800-talet blev virkeskörning med häst vintertid en ny inkomstkälla. Det pågick ända in på 1960-talet. Under denna tid delades också Per Nirs upp genom att två bröder köpte varsin halva. Man delade även husen och flyttade hälften till den nya gården.

Förutom akterna i arkivet finns det kvar nästan 50 års dagböcker efter farfar Olof Löf. Där har han noterat allt han gjorde i sin bondegärning varje dag och även fört kassabok. När han t.ex. byggde den nuvarande stenladugården 1914 – 1917 hyrde han in 157 dagsverken av olika slag utöver sin egen insats och betalade kontant c:a 1060 kr. Detta bygge liksom andra fordrade en sträng arbetsdisciplin och han hade en arbetsfri dag vart tredje år ungefär.

Idag är Per Nirs tillbaka i samma storlek som förut och förvaltas av Arne och Agneta Löf. Båda arbetar i den nu växande tjänstesektorn och har på Per Nirs en rik kulturarvsfritid med byggnads- och landskapsvård.